

**Maczuczáné Fenyvesi Viktória:
Az önkéntesség megítélése Székesfehérváron**

1. A kutatás háttere és módszertana

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet az Echo Nonprofit Network HDA („Helyi Demokácia Audit”) programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl évek óta vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is valamint az iskolai demokrácia alakulását. A korábbi kutatási eredmények alapján a jövőben fontos fejlesztési irány a döntéshozók munkájának szakmai támogatása a lakossági vélemények szervezett formában történő feltárásával. Az Alba Radar program éppen erről szól, gyors és olcsó lakossági adatfelvételek (jellemzően telefonos vagy on-line survey kutatások) lebonyolításával egy-egy aktuális közéleti vagy várospolitikai vagy fejlesztési kérdésben megismerni a lakosok álláspontját még a döntés meghozatala előtt és a véleményeket, kutatási eredményeket, úgymint a lakosság álláspontját rendszerezett formában megismertetni a város vezetőivel, döntéshozó testületeivel, szakbizottságaival.

Az első Alba Radar adatfelvételre 2010. júniusában, a második adatfelvételre július 20-30 között került sor. Az Echo Innovációs Műhely adatfelvételi részlege 300 fős reprezentatív telefonos kutatást végzett Székesfehérvár felnőtt lakossága körében. A válaszmegtagadásokból fakadó kismértékű torzulásokat többszempontú matematikai súlyozás segítségével korrigáltuk. A beszámolóban közölt adatok kor és nem szerint reprezentálják a város felnőtt lakosságát. A mintavételi hiba jelen kutatás esetén +/- 3-5 százalék. A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

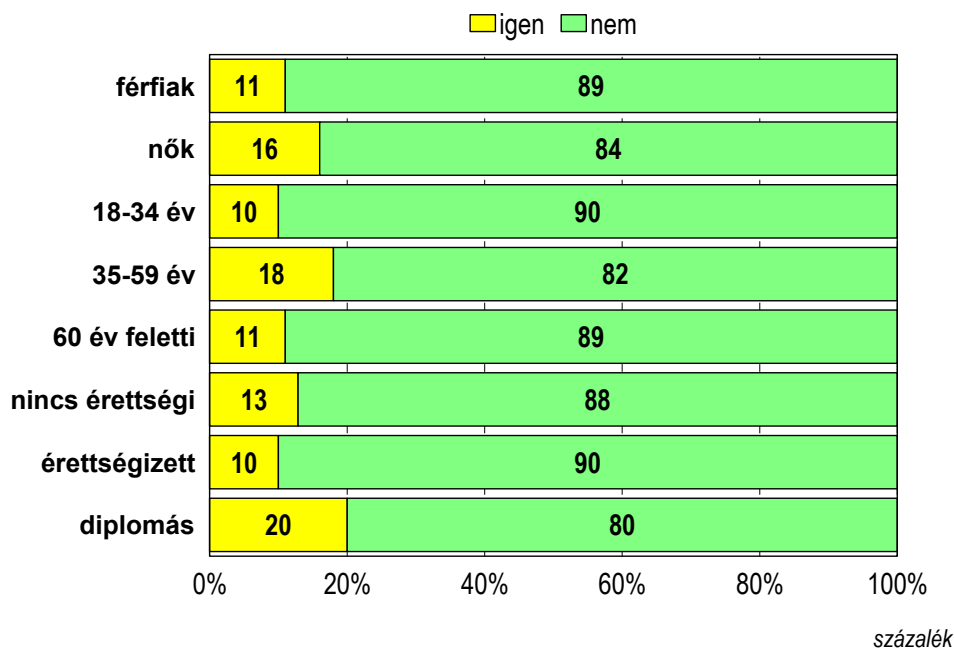
Az első Alba Radar négy témában gyűjtött lakossági véleményeket, úgymint a Fehérvár Médiacentrum fogyasztóvédelmi média megjelenéseiről, a lakosok szubjektív egészségi állapotáról, a népesedési problémák megítéléséről valamint az őszi önkormányzati választásokról. A második Alba Radar fókuszában az önkéntesség, szociális ellátások, a fiatalok helyzetének megítélése és a

polgármester lemondásával kapcsolatos vélemények feltérképezése állt. A Civil Szervezetek Regionális Szövetsége az ÚMFT Társadalmi Megújulás Operatív Programjában „Jövőforrás” program az önkéntesség elterjesztésére Fejér megyében” címen pályázatot nyert. A lakossági adatfelvétel az Alba Radar programban való megjelenést is lehetővé tette.

2. Önkéntes tapasztalatok

A felnőtt lakosok 14 százaléka végzett már önkéntes munkát az elmúlt 5-10 évben, azaz minden hetedik lakos végzett már valamilyen közösség számára ellenszolgáltatás nélküli munkát önkéntes alapon valamilyen cél érdekében. Ha az egyes társadalmi csoportokat részletesebben vizsgáljuk meg kiderül, hogy a nők körében – ha minimális mértékben is – nagyobb hajlandóság mutatkozott az elmúlt években az önkéntes munkára, illetve a 35-59 év közöttiek gyakrabban végeztek ilyet, mint fiatalabb vagy idősebb társaik. Iskolai végzettség szerint is kimutatható különbség, amíg a diplomások egyötöde végzett már korábban ilyen tevékenységet, addig az érettségizettek mindössze egytizede, az érettségivel nem rendelkezők 13 százaléka.

Az elmúlt 5-10 évben végzett-e önkéntes munkát?

Azok a lakosok, akik végeztek már önkéntes munkát, leginkább oktatási intézményeknek segítettek ilyen módon, településszépítési munkálatokba kapcsolódtak be, gyermekeknek,

nyugdíjasoknak vagy hátrányos helyzetű csoportoknak ajánlották fel szabadidejüket illetve energiáikat. Többen egyházi keretek között végeztek ilyen típusú tevékenységet, vagy a sport területén munkálkodtak. Néhány tipikusnak tekinthető választ alább felsorolunk, amelyet a válaszadók adtak saját szavaikkal a kutatás során:

- „Kertésznek segítetttem”
- „Az egyházközségben segítetttem”
- „Belvárosban parkosítás”
- „Gyerekekkel foglalkoztam az óvodában! Kirándulni is vittem őket! ”
- „Nyugdíjas klubban mosogatás, terítés”
- „Sporttelepen segítetttem”
- „Állatmenhelyen segítetttem”
- „Szemétyűjtés”
- „Óvodai szerelések, mindenféle kerti munkák”
- „Választásoknál segítetttem”
- „Iskola területén, árvaházak segítése, gyermekekkel való foglalkozás”
- „Hajléktalanok vacsoráztatása”
- „Gyermekotthonban, takarítás korrepetálás Erdélyben, gyermekotthonban is”
- „Mozgássérült táborban segédkeztem”
- „Iskolai munkák”

A kutatás során kíváncsiak voltunk a lakosok körében arra, hogy véleményük szerint milyen értékek, szempontok és feltételek fontosak az életben, és ennek érdekében 32 ilyen tényezőt soroltunk fel nekik, és megkértük őket, hogy ezeket fontosság alapján sorolják be kategóriákba aszerint, hogy számukra nagyon fontos, inkább fontos, inkább nem fontos vagy egyáltalán nem fontos. A kapott értékeket százfokú skálára konvertáltuk át, hogy egyfajta „rangsort” állapíthassunk meg ezen szempontok között.

Ahogy a lenti táblázatban részletesen látható, a felnőtt lakosságnak a legfontosabb, hogy boldog családi életet éljen, egészséges legyen, és harmadsorban pedig, hogy sok pénzt keressen. Ezentúl fontos szempont, hogy szép és kényelmes környezetben éljen, a munkáját a lehető legjobban végezze, önmagára figyeljen, megbecsülést szerezzen magának, meg tudja valósítani önmagát, illetve szebbé tegye a világot. A lakosok fontosnak tartják továbbá az életben azt is, hogy legyenek mindig újabb és újabb célok, a problémákat megoldják, önálló döntéseket hozzanak, változatos és szellemileg izgalmas munkát végezzenek, új kapcsolatokat építsenek ki, új kultúrákat ismerjenek meg és folyamatosan képezzék önmagukat.

Az önkéntes munka szervezése szempontjából azonban érdekes látni a rangsor végén álló szempontokat is, azaz legkevésbé az emberek művészi tevékenységet szeretnének folytatni, nehezen fordítják szabadidejüket mások szolgálatára, megoszlik a véleményük a mások irányításával kapcsolatban, illetve a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítésének kérdésében is

megosztottak az emberek.

Érdekes módon nemek közti különbségek ebben a kérdésben nem fedezhetőek fel, azonban a fiatalok szinte minden szempontnál erősebb, karakteresebb véleményeket fogalmaztak meg, mint például a 35-59 év közöttiek, és főleg a nyugdíjasoknál, akik minden tényező súlyát kevésbé fontosabbnak vélte, mint a nála fiatalabb generációk. Az is megállapítható, hogy az iskolai végzettség a fontosság megítélésében nem meghatározó háttértényező.

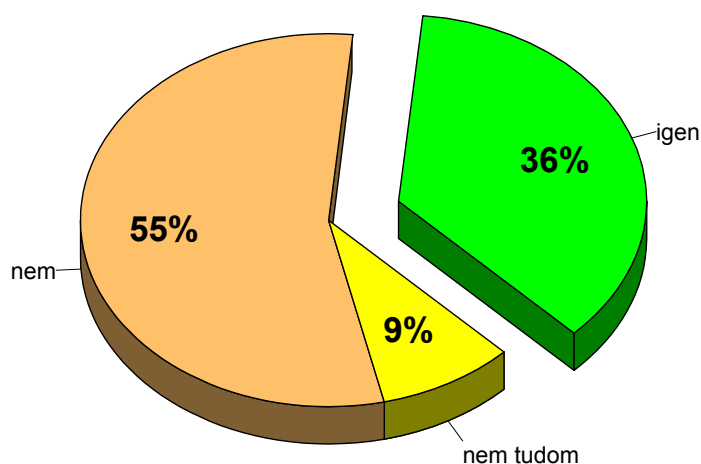
Ön szerint mennyire fontosak az alábbiak az életben?

	Pontszám százfokú skálán	Szórás
boldog családi életet élni	92	16
egészségesen élni	92	15
sok pénzt keresni	87	20
szép környezetben élni	86	23
a munkánkat a lehető legjobban elvégezni	86	21
önmagunkra figyelni	86	17
megbecsülést szerezni önmagunknak	85	20
kényelmes körülmények között élni	84	24
megvalósítani önmagunkat	82	23
szébbé tenni a világot	82	24
önálló döntéseket hozni	79	22
a problémákat önállóan megoldani	78	22
újabb és újabb célokat kitűzni	76	26
változatos munkát végezni	75	24
újat alkotni	75	27
más kultúrákat megismerni	75	26
folyamatosan képezni önmagunkat	75	25
szellemileg izgalmas munkát végezni	75	24
tekintélyt szerezni önmagunknak	73	23
folyamatosan új barátságokat kialakítani	73	26
büszkének lenni	72	28
jót tenni mások érdekében	72	26
másokon segíteni	70	24
tisztelni a feletteseinket	69	25
kihívásokat keresni	69	28
szereénynek lenni	67	26
másokra felnézni	64	26
hittel rendelkezni	61	33
hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat segíteni	59	26
másokat irányítani	57	29
a szabadidőt mások szolgálatára fordítani	55	27
művészi tevékenységet folytatni	48	30

3. Nyitottság a jövőbeli önkéntesség iránt

A lakosok több mint egyharmada nyilatkozta azt, hogy a jövőben vállalna önkéntes munkát, 55 százalékuk egyértelműen nem végezne ilyen tevékenységet, 9 százalékuk pedig bizonytalan a kérdés megítélésében.

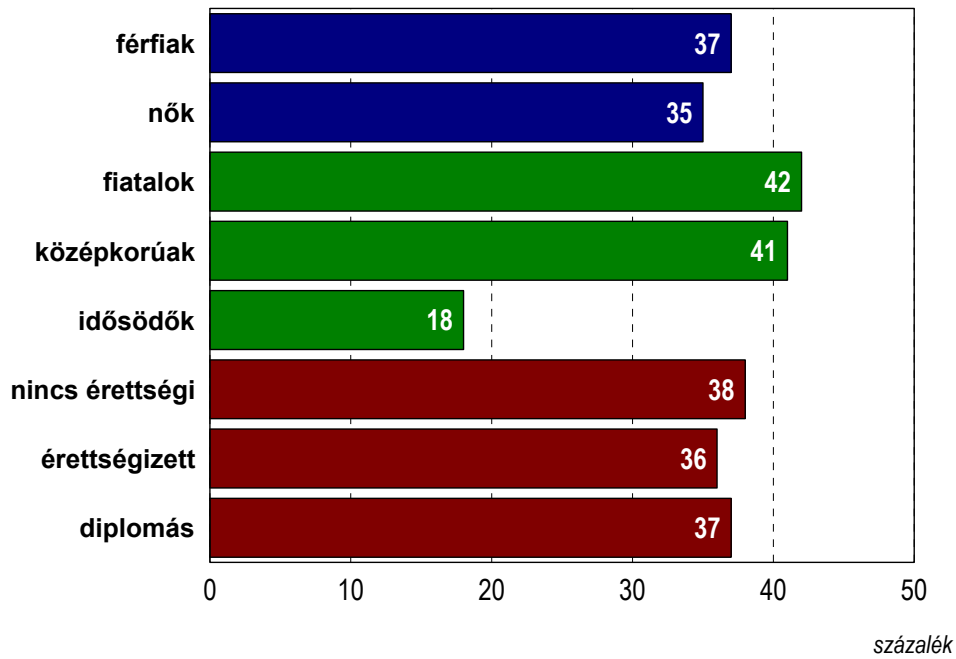
A jövőben vállalna-e önkéntes munkát?

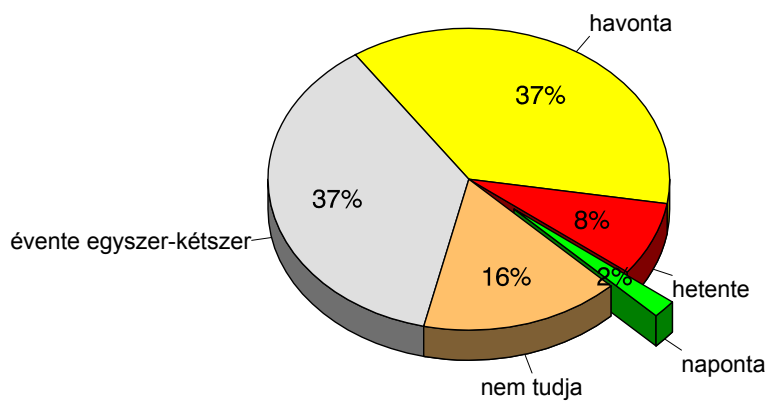
A férfiak és a nők közel hasonló arányban vállalnának a jövőben önkéntes munkát, életkor alapján azonban nagyobb különbség tapasztalható. A 18-34 év közöttiek 42, a 35-59 év közöttiek 41 százaléka nyitott erre, a 60 éven felüliek közül 18 százalék tevékenykedne valamilyen cél érdekében önkéntes alapon. Iskolai végzettség alapján szignifikáns különbség nem tapasztalható, az alacsonyabb illetve a magasabb iskolai végzettségűek 36-38 százaléka lenne szívesen önkéntes a jövőben.

Az önkéntes munkavégzés gyakoriságát tekintve a fejér megyei lakosok háromnegyede általában inkább évi egy-két alkalommal vagy maximum havi egy alkalommal vállalna ilyen tevékenységet, 8 százalékuk akár heti szinten, 2 százalékuk pedig naponta is. A lakosok 16 százaléka egyelőre nem tudta meghatározni, hogy milyen gyakran végezne önkéntes munkát a jövőben.

A jövőben önkéntes munkát vállalók aránya

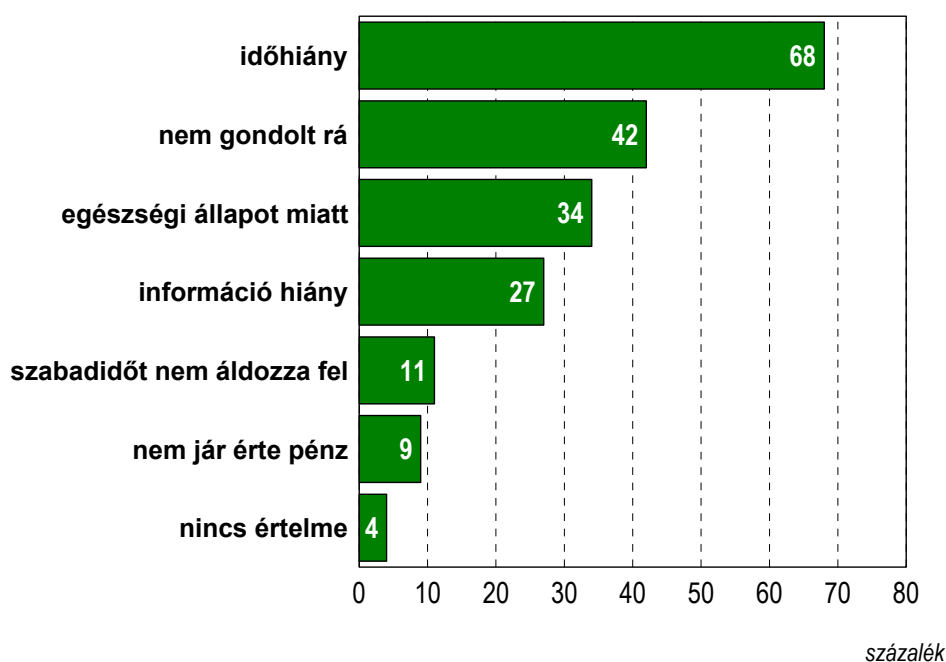
Milyen gyakran végezne önkéntes munkát?

Kíváncsiak voltunk arra is a kutatás során, hogy akik nem vállalnák önkéntes munkát, mi ennek az oka. A lakosok többsége ennek okát leginkább az időhiányban látja, azaz egyszerűen nincsen rá

ideje más egyéb dolgai miatt (pl. munkahely, család, hobbi, stb.), 42 százalékuk egyszerűen azért, mert nem is gondolt rá, hogy végezhetne ilyen munkát, a lakosok egyharmadánál pedig egészségi állapotuk nem engedi ezt saját bevallásuk szerint. Fontos és figyelemfelhívó tényező az is, hogy a megyében élők 27 százaléka nem rendelkezik kellő információval, vagyis nincs tisztában azzal, hogy hol lehet ilyet végezni. Minden tizedik lakos nem szívesen áldozza fel szabadidejét, 9 százaléknak gondot okoz, hogy nem kap érte pénzt, illetve 4 százalék gondolja úgy, hogy azért nem végez önkéntes munkát, mert nem látja ennek értelmét.

Miért nem vállalna önkéntes munkát?

A férfiak inkább az idő- és pénzhiány miatt nem vállalnának önkéntes munkát, leginkább a fiatalok szenvednek információhiányban az önkéntességgel kapcsolatban, az időseknél pedig az egészségi állapot a legnagyobb akadály.

4. Részletes adatok

Milyen rendszerességgel végezne önkéntes munkát?

Változó	Kategória	naponta	hetente	havonta	évente egyszer-kétszer	nem tudja
Nem	férfi	2	7	38	39	14
	nő	2	9	36	34	20
Korcsoport	18-34 év	-	8	29	38	25
	35-59 év	2	8	42	37	12
	60 év és idősebb	8	0	42	42	8
Iskolai végzettség	nincs érettségi	3	18	27	33	18
	érettségizett	-	-	34	45	21
	diplomás	3	9	48	30	9

sorszázalékos megoszlás

Az alábbi szempontok milyen mértékben játszanak szerepet abban, hogy nem vállalna szabadidejében önkéntes tevékenységet?

1. nincs rá időm
2. nem tudom, hol lehet ilyet végezni
3. nem is gondoltam rá
4. nem kapok érte pénzt
5. nem látom értelmét
6. egészségi állapotom
7. nem akarom feláldozni a szabadidőmet

Változó	Kategória	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Nem	férfi	70	29	45	21	16	36	15
	nő	59	30	42	18	16	44	25
Korcsoport	18-34 év	84	42	68	29	18	12	17
	35-59 év	80	30	42	19	19	28	28
	60 év és idősebb	23	16	21	9	11	85	12
Iskolai végzettség	nincs érettségi	47	18	45	12	10	49	20
	érettségizett	74	42	48	23	19	36	23
	diplomás	68	23	38	22	18	35	18

Egyetértés százfokú skálán

5. Demográfiai megoszlás

Változó	Kategória	%	Összesen
Nem	Férfi	47	100
	Nő	53	
Korcsoport	18-34 év	34	100
	35-59 év	44	
	60 év és idősebb	22	
Iskolai végzettség	nincs érettségi	29	100
	érettségizett	40	
	diplomás	31	

